

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2026-06-30

Ärendenummer EXF-2026-00449

EXN 2026-08-24

Handläggare

Lars Löwenadler

Telefon: 031-368 10 82

E-post: lars.lowenadler@exploatering.goteborg.se

Yttrande till stadsmiljönämnden över förslag till Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet

Förslag till beslut

I exploateringsnämnden:

1. Exploateringsnämnden tillstyrker i huvudsak förslaget till Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet med de synpunkter som framgår av exploateringsförvaltningens tjänsteutlåtande och översänder tjänsteutlåtandet till stadsmiljönämnden som exploateringsnämndens eget yttrande.
2. Exploateringsnämnden justerar ärendet omedelbart.

Sammanfattning

Exploateringsnämnden har fått en remiss från stadsmiljönämnden avseende förslag till Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet. Remissvar ska ha kommit in till stadsmiljönämnden senast den 14 juni 2026. Anstånd med svar till den 27 augusti 2026 har dock begärts och godkänts av stadsmiljöförvaltningen. Även stadsfastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har fått remissen för yttrande.

Riktlinjen ska ersätta policyn för fysisk tillgänglighet (2014) och utgöra ett reglerande styrdokument som anger vad staden ska uppnå för att säkerställa tillgänglighet, användbarhet och universell utformning i det offentliga rummet. Den ska ge en stadsgemensam grund för hur tillgänglighetsfrågor hanteras genom hela stadsutvecklingsprocessen och tydliggöra ansvar och roller över tid. Förslaget till riktlinje remitteras till bland annat exploateringsnämnden för att säkerställa politisk förankring samt fånga upp synpunkter inför slutligt beslut i stadsmiljönämnden.

Exploateringsförvaltningen bedömer att riktlinjen är ett viktigt steg mot en mer enhetlig och långsiktigt hållbar styrning, men att den behöver kompletteras med tydligare ramar för styrning, en översyn av hänvisade dokument, samt mer konkret stöd för praktisk tillämpning. Förvaltningen ser även behov av att klargöra riktlinjens relation till övriga nivåer i styrsystemet samt att utveckla anvisningar och rutiner, som stödjer tillämpning i praktiken genom de olika skedena i stadsutvecklingsprocessen.

Förvaltningen föreslår att exploateringsnämnden i huvudsak tillstyrker förslaget till ny riktlinje, med beaktande av de synpunkter som framgår av tjänsteutlåtandet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Riktlinjen utgör ett styrande ramverk som samordnar inriktning och ansvar för stadens arbete med tillgänglighet, användbarhet och universell utformning mellan stadens stadsutvecklande nämnder. Genom gemensamma principer, tydligare ansvarsfördelning och en mer enhetlig tillämpning kan riktlinjen bidra till mer effektiv resursanvändning och minska risken för efterhandsåtgärder. Riktlinjen bedöms inte leda till några nya ekonomiska åtaganden.

Riktlinjen kan på längre sikt bidra till effektivare planering, minskad risk för felinvesteringar och en mer hållbar resursanvändning genom att frågor om tillgänglighet, användbarhet och universell utformning tydliggörs tidigt i planeringsprocessen och därefter är synliga genom hela processen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Riktlinjen bidrar till ekologisk hållbarhet genom att samordna inriktning för arbetet med tillgänglighet och användbarhet med stadens mål för hållbar och resurseffektiv stadsutveckling. När tillgängliga och användbara miljöer planeras från början skapas bättre förutsättningar för gång-, cykel- och kollektivtrafik, vilket kan bidra till minskat transportbehov och följaktligen minskade utsläpp.

Riktlinjen stödjer också klimatanpassning och robusthet i den byggda miljön genom att tillgänglighetsaspekter samordnas med andra aspekter som väderskydd, belysning, dagvattenhantering och trygghet i offentliga miljöer. På så sätt främjas långsiktigt hållbara och välfungerande stadsmiljöer där ekologiska och sociala värden samverkar.

Bedömning ur social dimension

Riktlinjen utgör en viktig del i Göteborgs Stads arbete för social hållbarhet. Genom att tillgänglighet, användbarhet och universell utformning integreras i planering, byggande och förvaltning av stadens offentliga rum stärks förutsättningarna för invånarnas möjlighet till delaktighet, självständighet och jämlika livsvillkor.

Riktlinjen utgår från universell utformning som förhållningssätt i samspel med tillgänglighet och användbarhet och tydliggör stadens ansvar att skapa miljöer som kan användas av alla, oavsett funktionsförmåga, ålder eller livssituation. Genom att främja miljöer som är begripliga, väl belysta och lätta att orientera sig i kan riktlinjen bidra till ökad trygghet, tillgänglighet och social samhörighet.

Riktlinjen bidrar till genomförandet av stadens arbete med mänskliga rättigheter, funktionsrätt och Jämlik stad samt till måluppfyllelse i Agenda 2030, särskilt mål 10 (Minskad ojämlikhet) och mål 11 (Hållbara städer och samhällen).

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

1. Förslag till Göteborgs stads riktlinje för tillgängligt i det offentliga rummet
2. Protokollsutdrag stadsmiljönämnden 2026-03-27
3. Stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande 2026-02-05

Protokollsutdrag skickas till

Stadsmiljönämnden

Beskrivning av ärendet

Stadsmiljönämnden har tagit fram ett förslag till Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet. Förslag till riktlinje har remitterats till exploateringsnämnden, stadsfastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden med begäran om yttrande senast den 14 juni 2026. Exploateringsnämnden har begärt och fått anstånd med att inkomma med yttrande över remissen till 27 augusti.

Kommunfullmäktige beslutade 2023-01-26 § 15 Handling 2022 nr 250, att ge stadsmiljönämnden i uppdrag att, i samverkan med berörda nämnder, se över stadens styrning av arbetet med fysisk tillgänglighet i den byggda miljön och ta fram ett nytt styrdokument för stadens fortsatta arbete inom området.

Arbetet med det nya föreslagna styrdokumentet, Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet, har genomförts i bred samverkan mellan stadens stadsutvecklande förvaltningar och i dialog med funktionsrättsrörelsen. Den framtagna riktlinjen för tillgänglighet i det offentliga rummet ska vara ett reglerande styrdokument som anger vad Göteborgs Stad ska uppnå för att säkerställa tillgänglighet, användbarhet och universell utformning i stadens offentliga rum. Detta ska bidra till en enhetlig, långsiktigt hållbar och inkluderande tillämpning av stadens ansvar enligt gällande lagstiftning.

Riktlinjen föreslås ersätta policyn för fysisk tillgänglighet (2014) och ska utgöra en stadsgemensam grund för hur tillgänglighetsfrågorna ska hanteras genom hela stadsutvecklingsprocessen. Den tydliggör ansvar och roller över tid och kompletteras av andra stödande dokument som anger mer detaljerade krav och tillämpningar.

Förslaget till riktlinje remitteras till bland annat exploateringsnämnden för att säkerställa politisk förankring samt fänga upp synpunkter inför slutligt beslut i stadsmiljönämnden.

Förvaltningens bedömning

Övergripande sammanhang och styrmiljö

Det är positivt att den nya riktlinjen ska utgöra en stadsgemensam grund för frågor inom tillgänglighet genom stadsutvecklingsprocessen. Det är även positivt att riktlinjen har som syfte att tydliggöra ansvar och roller både inom och mellan de stadsutvecklande nämnderna och därmed bidra till en gemensam tillämpning av stadens styrsystem. Dock saknar riktlinjen tydliga ramar för hur den styrningen ska ske, så att bedömningar och tillämpningar på respektive förvaltning genomförs på ett enhetligt sätt inom staden. Riktlinjen behöver ge mer konkret stöd genom att visa på hur detta ska ske på en övergripande nivå, för att sedan brytas ned i anvisningar med mer detaljerat stöd i olika arbetsprocesser. Hänvisning till sådana anvisningar bör inkluderas i riktlinjen. Dessa anvisningar kan sedan kompletteras med rutiner, mallar, checklistor och så vidare för respektive process. Riktlinjen behöver också ge en mer konkret styrning och stöd i hur det offentliga rummet ska utformas i praktiken.

Utifrån det ramverk som staden har som styrsystem, med reglerande styrande dokument i fallande ordning från policy till rutin, hamnar det nya föreslagna dokumentet i nivå direkt under policy. Det bör därför förtydligas hur den nya riktlinjen avser att förhålla sig till övriga nivåer av styrning, varför man har valt nivån riktlinje i stället för policy, och hur

eventuellt behov av ytterligare tillkommande dokument ser ut. Detta eftersom nuvarande policy ersätts av riktlinjen.

Koppling till övriga styrande dokument

Riktlinjen hänvisar till utvalda styrande och stödjande dokument vilket bidrar till en helhetsbild och ger ett praktiskt stöd i att uppfylla riktlinjens krav. Dessa utvalda hänvisningar ska tillsammans utgöra grunden för hur Göteborgs Stad arbetar med universell utformning och tillgänglighet. Det finns dock fler styrande dokument att ta stöd i, varför urvalet av hänvisningar behöver ses över – vilka dokument som ska utgå, revideras och finnas kvar.

Exempelvis för de gröna miljöerna finns i nuläget riktlinje för tillgänglighet i park- och grönområden. Det framgår inte hur den nya föreslagna riktlinjen förhåller sig till den. Det befintliga dokumentet riktlinje för tillgänglighet i park- och grönområden skulle kunna ligga kvar som ett stödjande dokument och i så fall lyftas fram av den nya riktlinjen för tillgänglighet i Göteborgs Stad. Vidare så skulle även stadsmiljöpolicyen kunna nämnas i sammanhanget och hur den nya riktlinjen är tänkt att förhålla sig till den policyen.

Tillämpning i stadsutvecklingsprocessen

Utifrån att de stadsutvecklande förvaltningarna arbetar skedesindelade, med olika ansvar för respektive nämnder i olika skeden, är det positivt att de nya riktlinjerna kopplar frågan om tillgänglighet till skedena analysera och planera, genomföra utbyggnad, samt underhålla, förvalta och utveckla utbyggd stad. Det ger en tydlig logik i styrningen kopplat till det skedesindelade arbetssättet.

I riktlinjens beskrivna skede Analysera och planera stadsutveckling, så kan stadsutvecklingsförslagen bli ett viktigt verktyg för att lyfta krav och mål för tillgänglighet, användbarhet och universell utformning. Detta skulle kunna förtydligas i riktlinjen. Det beskrivs även att krav och mål för tillgänglighet, användbarhet och universell utformning ska identifieras och integreras i relevanta planeringsunderlag och beslut, för att sedan kunna följas upp i senare skeden. Detta kan uppfattas som att projekten ska ta fram specifika krav och mål för varje enskilt projekt. Projekten bör i stället följa upp Göteborgs Stads gemensamma mål för tillgänglighet, användbarhet och universell utformning och beskriva hur respektive projekt kan uppfylla dessa.

I riktlinjens beskrivna skede Genomföra utbyggnad, beskrivs att dialog, tester och annan involvering ska användas vid behov inom stadsutvecklingsprocessen. För att säkerställa användbarhet och genomförbarhet i stadens offentliga miljöer så finns det behov av att även ha dialog redan i den tidiga planeringen, medan utvärdering av projekt genom praktiska tester bör göras sent i processen.

Samlad bedömning

Exploateringsförvaltningen föreslår att exploateringsnämnden i huvudsak tillstyrker förslaget till Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet med beaktande av de synpunkter som framgår av detta tjänsteutlåtande.

Den föreslagna riktlinjen bedöms vara ett viktigt steg på vägen till en tydligare och stadsgemensam styrning av arbetet med fysisk tillgänglighet som en del av stadsutvecklingen. Det kvarstår dock att tydliggöra hur den nya riktlinjen förhåller sig till styrmiljön i övrigt, samt vilken ytterligare styrning såsom anvisningar och rutiner, som behöver komma på plats för att säkerställa en god tillämpning av föreslagen riktlinje.

Vidare kvarstår ett behov av att utveckla riktlinjen till att vara något mer konkret för att kunna tydliggöra ansvar och roller både inom och mellan de stadsutvecklande nämnderna, i syfte att bidra till en gemensam tillämpning av stadens styrsystem.

Jakob Andreasson

Avdelningschef projekt söder

Kristina Lindfors

Exploateringsdirektör

Göteborgs
Stad

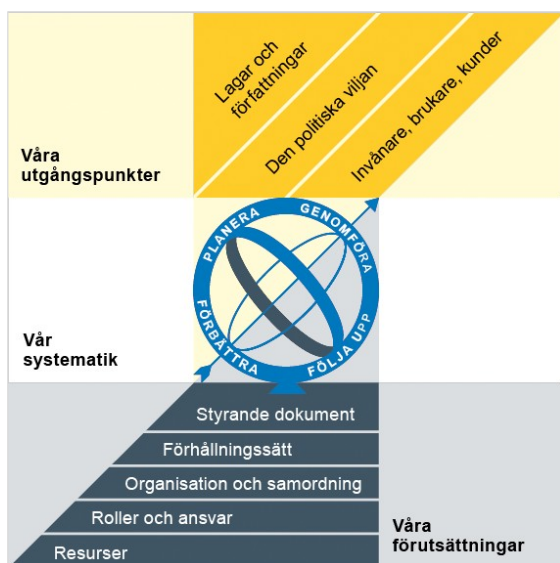
Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Gäller för:
Planerande, genomförande -----
och förvaltande nämnder
och bolag

Diarienummer:

**Datum och paragraf för
beslutet:**

Dokumentsort:
Riktlinje

Giltighetstid:
Tills vidare

Senast reviderad:
2026.02.18

Dokumentansvarig:
Josefine Johansson –
Avdelningschef -
Stadsmiljöförvaltningen

Bilagor:

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna riktlinje	4
Vem omfattas av riktlinjen	4
Bakgrund	4
Lagbestämmelser	4
Koppling till andra styrande dokument	5
Vägledning och avsteg	5
Stödjande dokument	6
Riktlinje	7
Grundläggande utgångspunkter	7
Delaktighet och olikheter	7
Universell utformning – värdegrund och förhållningssätt	7
Principer för tillgänglighet och användbarhet	7
Tillgänglighet – fysisk och juridisk förutsättning	7
Användbarhet – upplevd funktion och faktisk användning	8
Övergripande tillämpningsprinciper	8
Tillämpning i stadsutvecklingsprocessen	9
Analysera och planera stadsutveckling	9
Genomföra utbyggnad	9
Underhålla, förvalta och utveckla utbyggd stad	10
Lärande, uppföljning och revidering	10

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Riktlinjen anger hur Göteborgs Stad ska säkerställa tillgänglighet, användbarhet och universell utformning i stadens offentliga rum. Den ger gemensamma krav och arbetssätt så att alla invånare, oavsett förutsättningar, kan delta på likvärdiga villkor.

Riktlinjen ska bidra till en enhetlig och långsiktigt hållbar tillämpning av stadens ansvar enligt gällande lagstiftning. Den ska också användas som stöd vid upphandling, projektering och planering av stadens offentliga miljöer.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tillsvidare för alla nämnder och bolagsstyrelser i Göteborgs Stad som planerar, genomför eller förvaltar offentliga miljöer. Den omfattar gator, torg, parker, natur- och rekreationsområden samt offentliga byggnader och platser dit allmänheten har tillträde. Även beslut och verksamheter som indirekt påverkar tillgängligheten, såsom drift, evenemang, trygghetsarbete och tillfälliga etableringar, omfattas av riktlinjens tillämpning.

När flera aktörer är involverade i samma plats eller projekt ska samverkan ske för att säkerställa enhetlig tillämpning och ansvarsfördelning. Målgruppen är i första hand projektledare, planerare, beställare och konsulter som medverkar i stadsutvecklingsprocessen.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade 2023.01.26 (§ 15 p. 2) att ge stadsmiljönämnden i uppdrag att, i samverkan med berörda nämnder, se över styrningen av Göteborgs Stads arbete med fysisk tillgänglighet i den byggda miljön och att ta fram ett nytt styrdokument där principen om universell utformning utgör en bärande del.

Uppdraget syftade till att skapa en samlad och långsiktigt hållbar styrning som tydliggör stadens ansvar för tillgänglighet, användbarhet och universell utformning genom hela stadsutvecklingsprocessen. Arbetet har genomförts i bred samverkan mellan de stadsutvecklande nämnderna och har resulterat i denna riktlinje, som ersätter Policy för fysisk tillgänglighet (2014).

Lagbestämmelser

Riktlinjen utgår från plan- och bygglagen (2010:900), Boverkets byggregler (BBR), diskrimineringslagen (2008:567) och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Dessa utgör den juridiska grunden för Göteborgs Stads arbete med tillgänglighet, användbarhet och universell utformning.

Koppling till andra styrande dokument

Riktlinjen kompletterar stadens övriga styrning inom stadsutveckling, bland annat

Styrande dokument	Koppling till denna riktlinje
Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021-2026	Anger mål, strategier och ansvar för stadens arbete med att säkerställa tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning inom tio samhällsområden. Beslutad av Kommunfullmäktige 2020.
Göteborgs Stads handlingsplan för åldersvänliga Göteborg 2021–2025	Beskriver åtgärder för att anpassa stadsmiljön för att göra den tillgänglig och trygg för äldre invånare. Giltighetstiden förlängd tills vidare av kommunfullmäktige 2025.
Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2025–2030	Programmet beskriver hur staden ska arbeta för att minska skillnader i livsvillkor och hälsa mellan olika grupper i samhället. Beslutad av kommunfullmäktige 2024
Stadsmiljö- och stadsbyggnadsnämndens riktlinje för uteserveringar	Anger riktlinjer för hur uteserveringar ska utformas för att vara tillgängliga och inte hindra framkomlighet i det offentliga rummet. Riktlinjen reglerar bland annat möblering, markbeläggning och fri passage för personer med funktionsnedsättning. Beslutad av stadsmiljönämnden och stadsbyggnadsnämnden 2022.

Tillsammans utgör dessa dokument den samlade styrningen för hur Göteborgs Stad säkerställer tillgänglighet och universell utformning i den byggda miljön.

Vägledning och avsteg

Avvägningar och eventuella avsteg från full tillgänglighet ska ske i enlighet med riktlinjens principer för tillgänglighet och användbarhet. Skälen till avsteg ska dokumenteras i projektets handlingar och beslutas av ansvarig projektledare. Där hinder inte helt kan undanröjas ska alternativa lösningar eftersträvas så att platsen ändå uppnår högsta möjliga användbarhet. Kompensationsåtgärder får inte användas som ersättning för lagstadgade krav, och avsteg får aldrig innebära att lagstadgade minimikrav åsidosätts.

Vägledning för avvägningar utvecklas i kapitlet ”Principer för tillgänglighet och användbarhet”.

Stödjande dokument

Flera dokument stödjer tillämpningen av denna riktlinje, bland annat:

- Teknisk handbok – tillämpningskrav och tekniska specifikationer.
- Gångvänligt Göteborg – vägledning för gångnätets kvalitet och tillgänglighet.

Dessa dokument används som praktiska stöd i arbetet med att uppfylla riktlinjens krav.

Riktlinje

Göteborgs Stad ska planera, genomföra och förvalta det offentliga rummet så att tillgänglighet, användbarhet och universell utformning säkerställs för alla, oavsett förutsättningar. Arbetet ska präglas av ett inkluderande och förebyggande synsätt där människors olikheter beaktas och hinder i den byggda miljön motverkas redan i planering och utformning.

Tillgänglighet ska vara en integrerad del av stadens gestaltning, genomförande, drift och förvaltning – inte hanteras som särskilda åtgärder vid sidan av ordinarie arbete.

Grundläggande utgångspunkter

Delaktighet och olikheter

Människor har olika förutsättningar, behov och erfarenheter som påverkar hur det offentliga rummet kan användas. För att stadens miljöer ska vara användbara för alla krävs att denna variation beaktas i hela stadsutvecklingsprocessen.

Tillgänglighet ska säkerställas genom att göra rätt från början. Arbetet ska bygga på förståelse för människors olika förutsättningar och på att hinder i den byggda miljön förebyggs snarare än kompenseras i efterhand.

Universell utformning – värdegrund och förhållningssätt

Universell utformning är ett förhållningssätt som ska genomsyra hela stadsutvecklingsprocessen vid utformning av det offentliga rummet. Det innebär att miljöer utformas så att de kan användas av så många som möjligt, i så stor utsträckning som möjligt, utan behov av särlösningar.

Genom universell utformning skapas jämlika och flexibla miljöer som kan användas av många utan särskiljande lösningar och som därmed minskar risken för stigmatisering. Universell utformning ersätter inte krav på tillgänglighet enligt lag, utan bidrar till att dessa krav uppfylls på ett hållbart och inkluderande sätt.

Principer för tillgänglighet och användbarhet

Tillgänglighet – fysisk och juridisk förutsättning

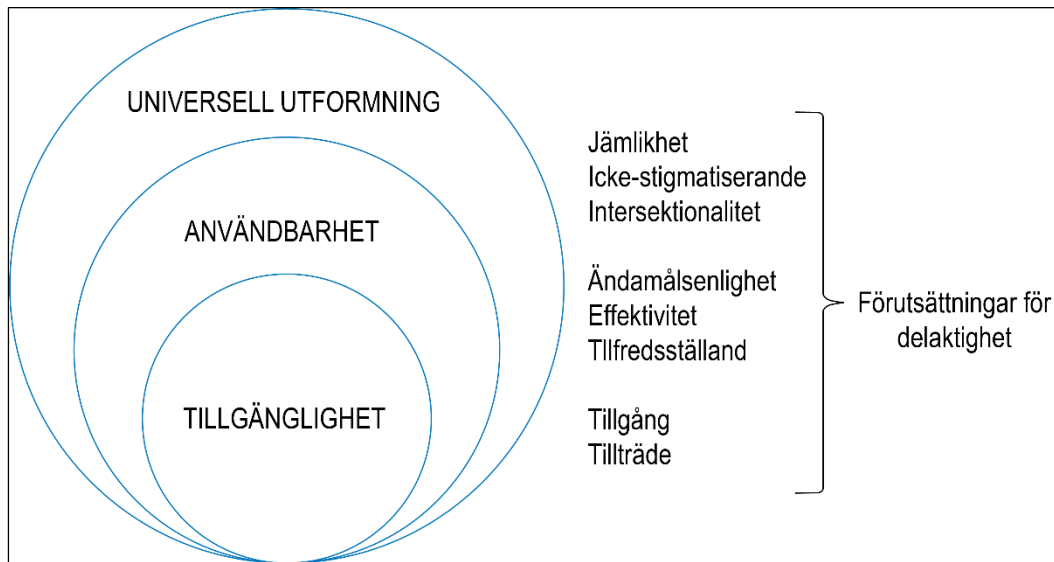
Tillgänglighet ska säkerställas i enlighet med plan- och bygglagen, Boverkets byggregler och diskrimineringslagens krav på skäliga åtgärder. Tillgänglighet handlar om att undanröja hinder i den byggda miljön så att platser och funktioner kan nås, förstås och användas av alla.

Tillgänglighet utgör en grundläggande förutsättning för jämlik delaktighet i det offentliga rummet och ska beaktas i all planering, utformning och förvaltning.

Användbarhet – upplevd funktion och faktisk användning

Göteborgs Stad ska säkerställa att offentliga miljöer inte bara är tillgängliga i formell mening, utan också fungerar väl i praktiken för dem som använder dem. Användbarhet handlar om hur miljöer upplevs, förstås och kan användas i vardagen av personer med olika förutsättningar.

Användbarhet bör prövas genom dialog, tester och aktiv involvering av personer med olika behov och erfarenheter i planering, projektering och uppföljning, i den utsträckning som är relevant för projektets art och omfattning.

Figur: De tre begreppen som förutsättningar för målet om delaktighet.

(Alt-text: Tillgänglighet i en liten cirkel som utgör en del av cirkeln för Användbarhet och de båda omsluts av den största cirkeln Universell Utformning..)

Övergripande tillämpningsprinciper

Tillgänglighet och användbarhet ska utformas med helhetssyn och med utgångspunkt i följande tre likvärdiga principer:

- **Samma för alla**
När det är möjligt ska miljöer utformas så att de kan användas på likvärdiga villkor av alla, utan behov av särskilda lösningar.
- **Olika men likvärdiga**
När en gemensam lösning inte är möjlig ska olika alternativ erbjudas, med likvärdig funktion och användbarhet.
- **Någonting för alla**
När hinder inte helt kan undanröjas ska alternativa lösningar eller kompletterande funktioner bidra till ökad användbarhet och delaktighet.

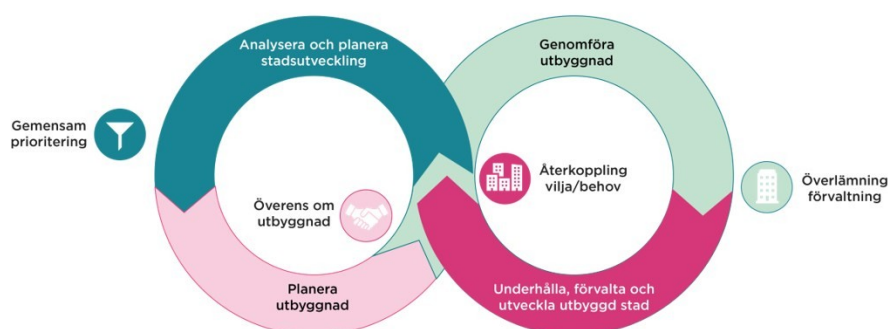
Principerna är inte rangordnade utan ska tillämpas situationsanpassat med utgångspunkt i platsens förutsättningar och användarnas behov. Val av princip ska kunna motiveras när detta är relevant för projektets inriktning.

Tillämpning i stadsutvecklingsprocessen

Tillgänglighet, användbarhet och universell utformning ska beaktas i alla skeden av stadsutvecklingsprocessen och omsättas i praktiken i planering, genomförande och förvaltning. Arbetet ska präglas av kontinuitet och helhetssyn, där varje skede bygger vidare på tidigare ställningstaganden och bidrar till långsiktig kvalitet i stadens offentliga rum.

Ansvar och befogenheter i enskilda projekt följer respektive nämnds uppdrag samt gällande besluts- och delegationsordningar.

En skedesindelad stadsutvecklingsorganisation

Figur: Göteborgs Stads stadsutvecklingsprocess med de tre skedena planera, genomföra och förvalta.

Analysera och planera stadsutveckling

Detta skede ska ge långsiktiga och strategiska förutsättningar för en tillgänglig och inkluderande stad. Arbetet sker genom översiktsplanering, tematiska program och detaljplanering och ska utgöra grunden för kommande genomförande och förvaltning.

Krav och mål för tillgänglighet, användbarhet och universell utformning ska identifieras, tydliggöras och integreras i relevanta planeringsunderlag och beslut. Tillgänglighetsfrågor ska samtidigt samordnas med andra stadsövergripande mål, såsom trygghet, klimatanpassning, barnperspektiv och kulturmiljö, för att säkerställa en sammanhållen och hållbar stadsutveckling.

För att möjliggöra uppföljning i senare skeden ska kraven vara tydliga, spårbara och genomförbara. Förutsättningar, identifierade hinder och behov av åtgärder ska dokumenteras så att de kan utgöra ett tydligt underlag för projektering, genomförande och förvaltning.

Genomföra utbyggnad

I detta skede ska planeringsmål och fastställda krav omsättas i konkreta lösningar genom projektering och byggnation. De aktörer som ansvarar för genomförandet ska säkerställa att tillgänglighet, användbarhet och universell utformning beaktas i alla moment och i enlighet med tidigare beslut.

Lösningar och eventuella avvikelser ska dokumenteras för att möjliggöra uppföljning och överlämning till förvaltning. Vid behov ska dialog, tester eller annan involvering användas för att pröva användbarhet i praktiken, särskilt vid komplexa eller nya lösningar.

Under genomförandet ska framkomlighet och säker passage för alla så långt som möjligt säkerställas, även vid tillfälliga förändringar i stadsmiljön.

Underhålla, förvalta och utveckla utbyggd stad

I förvaltningsskedet ska tillgängligheten bevaras, följas upp och utvecklas genom drift, skötsel, underhåll och inventering. Stadens offentliga rum ska förbli framkomliga, säkra och användbara över tid.

Identifierade hinder ska åtgärdas fortlöpande och erfarenheter från förvaltning och användning ska återföras till planering och genomförande. Uppföljning och dokumentation ska användas som underlag för utveckling av framtida projekt och för att stärka det långsiktiga lärandet i stadens tillgänglighetsarbete.

Lärande, uppföljning och revidering

Erfarenheter från planering, genomförande och förvaltning ska tas tillvara för att utveckla tillgänglighet, användbarhet och universell utformning i stadens offentliga rum.

Detta innefattar även att följa upp och utvärdera i vilken utsträckning principerna för universell utformning har omsatts i praktiken och bidragit till ökad användbarhet och delaktighet. Lärande och erfarenhetsåterföring ska i första hand ske inom ramen för befintliga processer, uppföljningar och forum, med syfte att stärka kvaliteten i kommande projekt.

Respektive nämnd ansvarar för att riktlinjen följs upp inom sitt verksamhetsområde. Samlad översyn av riktlinjen ska initieras vid behov, dock minst vart femte år, eller när förändringar i lagstiftning eller politiska beslut motiverar det.

§ 46 Ärendenummer SMF-2025-01692

Remittering av förslag till Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet

Beslut

Stadsmiljönämnden beslutar att översända förslag till Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet på remiss till exploateringsnämnden, stadsfastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden, i syfte att inhämta synpunkter inför slutligt beslut, med sista svarsdatum den 14 juni 2026.

Handlingar

Stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande med tillhörande bilaga:

- Förslag till Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet

Propositionsordning

Ordföranden finner att det endast finns ett förslag till beslut, nämligen stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande och finner bifall.

Protokollsutdrag skickas till

Exploateringsnämnden

Stadsfastighetsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2026-02-05

Ärendenummer SMF-2025-01692

Handläggare

Erik Lönnrot

Telefon: 031-368 48 97

E-post: erik.lonnrot@stadsmiljo.goteborg.se

Remittering av förslag till Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet

Förslag till beslut

Stadsmiljönämnden beslutar att översända förslag till *Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet* på remiss till exploateringsnämnden, stadsfastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden, i syfte att inhämta synpunkter inför slutligt beslut, med sista svarsdatum den 14 juni 2026.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2023-01-26 § 15 Handling 2022 nr 250, att ge stadsmiljönämnden i uppdrag att, i samverkan med berörda nämnder, se över stadens styrning av arbetet med fysisk tillgänglighet i den byggda miljön och ta fram ett nytt styrdokument för stadens fortsatta arbete inom området.

Arbetet har genomförts i bred samverkan mellan stadens stadsutvecklande förvaltningar och i dialog med funktionsrättsrörelsen. Förslaget har tagits fram genom gemensamma workshops, tjänstemannaremissor och presentationer för Göteborgs råd för funktionsrättsfrågor, stadens samverkansgrupp för fysisk tillgänglighet samt vid två öppna träffar för funktionsrättsorganisationer.

Den framtagna riktlinjen för tillgänglighet i det offentliga rummet är ett reglerande styrdokument som anger vad Göteborgs Stad ska uppnå för att säkerställa tillgänglighet, användbarhet och universell utformning i stadens offentliga rum. Riktlinjen gäller för stadens stadsutvecklande nämnder och bolag som planerar, bygger eller förvaltar offentliga miljöer och ska bidra till en enhetlig, långsiktigt hållbar och inkluderande tillämpning av stadens ansvar enligt gällande lagstiftning.

Riktlinjen ersätter policyn för fysisk tillgänglighet (2014) och utgör en stadsgemensam grund för hur tillgänglighetsfrågorna ska hanteras genom hela stadsutvecklingsprocessen. Den tydliggör ansvar och roller över tid och kompletteras av andra stödjande dokument som anger mer detaljerade krav och tillämpningar.

För att säkerställa politisk förankring och fånga upp synpunkter inför slutligt beslut föreslås att förslaget till riktlinje skickas på remiss till exploateringsnämnden, stadsfastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden, med sista svarsdatum den 14 juni 2026. Efter remissperioden kommer inkomna synpunkter att sammanställas och ett reviderat förslag återrapporteras till stadsmiljönämnden för beslut under hösten 2026.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Riktlinjen utgör ett styrande ramverk som samordnar inriktning och ansvar för stadens arbete med tillgänglighet, användbarhet och universell utformning mellan stadens stadsutvecklande nämnder. Genom gemensamma principer, tydligare ansvarsfördelning och en mer enhetlig tillämpning kan riktlinjen bidra till mer effektiv resursanvändning och minska risken för efterhandsåtgärder. Riktlinjen avser inte innebära några nya ytterligare ekonomiska åtaganden.

Framtagandet av riktlinjen och den tillhörande remisshanteringen bedöms kunna genomföras inom befintliga ramar och ordinarie budget, med redan avsatta resurser för uppdraget från kommunfullmäktige.

Riktlinjen kan på längre sikt bidra till effektivare planering, minskad risk för felinvesteringar och en mer hållbar resursanvändning genom att frågor om tillgänglighet, användbarhet och universell utformning tydliggörs tidigt i planeringsprocessen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Riktlinjen bidrar till ekologisk hållbarhet genom att samordna inriktning för arbetet med tillgänglighet och användbarhet med stadens mål för hållbar och resurseffektiv stadsutveckling. När tillgängliga och användbara miljöer planeras från början skapas bättre förutsättningar för gång-, cykel- och kollektivtrafik, vilket kan bidra till minskad klimatpåverkan och minskat transportbehov.

Riktlinjen stödjer också klimatanpassning och robusthet i den byggda miljön genom att tillgänglighetsaspekter samordnas med andra aspekter som väderskydd, belysning, dagvattenhantering och trygghet i offentliga miljöer. På så sätt främjas långsiktigt hållbara och välfungerande stadsmiljöer där ekologiska och sociala värden samverkar.

Bedömning ur social dimension

Riktlinjen utgör en viktig del i Göteborgs Stads arbete för social hållbarhet. Genom att tillgänglighet, användbarhet och universell utformning integreras i planering, byggande och förvaltning av stadens offentliga rum stärks förutsättningarna för invånarnas möjlighet till delaktighet, självständighet och jämlika livsvillkor.

Riktlinjen utgår från universell utformning som förhållningssätt i samspel med tillgänglighet och användbarhet och tydliggör stadens ansvar att skapa miljöer som kan användas av alla, oavsett funktionsförmåga, ålder eller livssituation. Genom att främja miljöer som är begripliga, väl belysta och lätta att orientera sig i kan riktlinjen bidra till ökad trygghet, tillgänglighet och social samhörighet.

Riktlinjen bidrar till genomförandet av stadens arbete med mänskliga rättigheter, funktionsrätt och Jämlik stad samt till måluppfyllelse i Agenda 2030, särskilt mål 10 (Minskad ojämlikhet) och mål 11 (Hållbara städer och samhällen).

Bilagor

1. Förslag till Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige gav 2023.01 26 (§ 15, Handling 2022 nr 250) stadsmiljönämnden i uppdrag att se över stadens styrning av arbetet med fysisk tillgänglighet och föreslå vilken form av styrdokument som behövs. Uppdraget omfattade även att pröva hur universell utformning kan utgöra en bärande del i stadens arbete med den byggda miljön, i samspel med övriga tillgänglighetsfrågor.

Resultatet av detta arbete är ett förslag till Göteborgs Stads riktlinje för tillgänglighet i det offentliga rummet som nu remitteras till berörda nämnder. Riktlinjen ersätter tidigare styrdokument på området, främst policyn för fysisk tillgänglighet (2014), och utgör en stadsgemensam grund för stadens arbete med tillgänglighet, användbarhet och universell utformning genom hela stadsutvecklingsprocessen.

Syftet med riktlinjen är att säkerställa att stadens offentliga rum utformas, byggs och förvaltas så att de kan användas av alla, oavsett funktionsförmåga, ålder eller livssituation. Riktlinjen tydliggör hur tillgänglighetsfrågorna ska hanteras genom hela processen och hur ansvaret fördelas mellan planering, genomförande och förvaltning. Den kan bidra till att tillgänglighet integreras tidigt och minska risken för efterhandsåtgärder, samtidigt som den stödjer utvecklingen av jämlika, trygga och användbara miljöer.

Riktlinjen utgår från gällande lagstiftning – plan- och bygglagen (2010:900), Boverkets byggregler (BBR), diskrimineringslagen (2008:567) och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning – och stödjer stadens tillämpning av dessa regelverk i den byggda miljön. Den knyter också an till stadens mål om hållbar och jämlik stadsutveckling, klimatanpassning och robusta offentliga miljöer.

Dokumentet är reglerande och gäller för samtliga stadsutvecklande nämnder och bolag som planerar, bygger eller förvaltar offentliga miljöer. Det kompletteras av bland annat Göteborgs Stads Tekniska handbok och Gångvänligt Göteborg, som anger mer detaljerade krav och tillämpningar för utformning och genomförande.

Arbetet med riktlinjen har genomförts i nära samverkan mellan stadens stadsutvecklande förvaltningar; stadsmiljö-, stadsbyggnads-, exploaterings- och stadsfastighetsförvaltningen samt i dialog med funktionsrättsrörelsen genom stadens samverkansgrupp för fysisk tillgänglighet och Göteborgs råd för funktionsrättsfrågor.

För att uppdraget ska kunna fullföljas och riktlinjen förankras politiskt föreslås nu att den skickas på remiss till exploateringsnämnden, stadsfastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden. Efter remissperioden planeras ett reviderat förslag återkomma till stadsmiljönämnden under hösten 2026.

Förvaltningens bedömning

Stadsmiljöförvaltningen bedömer att den framtagna riktlinjen för tillgänglighet i det offentliga rummet uppfyller kommunfullmäktiges uppdrag (2022, § 250 p. 2). Riktlinjen ersätter tidigare styrdokument på området och samordnar, som ett stadsgemensamt styrande ramverk, stadens arbete med tillgänglighet, användbarhet och universell utformning genom hela stadsutvecklingsprocessen.

Riktlinjen tydliggör ansvar och roller mellan de stadsutvecklande nämnderna och bidrar till en gemensam tillämpning av stadens styrsystem. Den kan bidra till effektivare planering, ökad kvalitet i genomförandet och bättre förutsättningar för uppföljning av tillgänglighetsfrågor i drift och förvaltning.

Förvaltningen bedömer att riktlinjen stärker stadens förmåga att arbeta samlat för jämlika och användbara miljöer samt kan bidra till att minska behovet av efterhandsåtgärder. Genom att integrera universell utformning i samspel med tillgänglighet och användbarhet tidigt i planeringsskedet stärks både den sociala och ekonomiska hållbarheten.

En formell remissrunda behövs nu för att:

- pröva riktlinjens principer, prioriteringar och ansvarsfördelning inom respektive nämnds ansvarsområde,
- säkerställa samordning med andra styrande dokument för stadsutveckling,
- inhämta synpunkter på tillämpning, uppföljning och eventuella resursbehov inför antagande.

Efter remissperioden sammanställs inkomna synpunkter till ett reviderat förslag som planeras återkomma till stadsmiljönämnden under hösten 2026 för beslut. Därefter hanteras ärendet av kommunfullmäktige under hösten 2026, då uppdraget föreslås förklaras fullgjort.

Josefine Johansson

Avdelningschef

Planering och Investering

Anders Ramsby

Förvaltningsdirektör